श्यावाश्व आत्रेयः।मरुतः। बृहती, ३, ७ सतोबृहती।

अग्ने शर्धन्तमा गणं पिष्टं रुक्मेभिरञ्जिभिः।
विशो अद्य मरुतामव ह्वये दिवश्चिद्रोचनादधि॥ ५.०५६.०१

अग्ने- पावक सत्क्रतो। रुक्मेभिः- हिरण्मयैः। अञ्जिभिः- भूषणैः। पिष्टम्- मण्डितम्। शर्धन्तम्- बलिनमाह्वय। अद्य- इदानीम्। दिवः- नभसः। रोचनात्- रोचमानात्। मरुतां विशः। ह्वये- आह्वये ॥१॥

यथा चिन्मन्यसे हृदा तदिन्मे जग्मुराशसः।
ये ते नेदिष्ठं हवनान्यागमन्तान्वर्ध भीमसंदृशः॥ ५.०५६.०२

अग्ने। यथा। हृदा- हृदयेन। मन्यसे- ध्यायसि। तदित्- तथैव। आशसः- आशंसितारो मरुतः। मे- मदर्थमागच्छन्तु। ते- अमी मरुतः। नेदिष्ठम्- सामीप्यम्। हवनानि- आह्वानानि प्रति। आगमन्- आगच्छन्तु। भीमसंदृशः- भयङ्करदर्शनान्। तान्- मरुतः। वर्ध- वर्धय ॥२॥

मीळ्हुष्मतीव पृथिवी पराहता मदन्त्येत्यस्मदा।
ऋक्षो न वो मरुतः शिमीवाँ अमो दुध्रो गौरिव भीमयुः॥ ५.०५६.०३

मीळ्हुष्मती- सनाथा। पृथिवी- भूमिः। पराहता- परैरुपद्रुता। इव- यथा स्वस्वामिनमभिसरति तथा। मदन्ती- तुष्यन्ती मरुत्सेना। अस्मात्- अस्मान्। आ- आगच्छतु। मरुतः। वः- युष्माकम्। शिमीवान्- कर्मवत्। अमः- बलम्। ऋक्षो न- अग्निरिव भवति। दुध्रः- दुर्धरम्। गौः- वृषभः। इव। भीमयुः- भयङ्करम् ॥३॥

नि ये रिणन्त्योजसा वृथा गावो न दुर्धुरः।
अश्मानं चित्स्वर्यं१ पर्वतं गिरि प्र च्यावयन्ति यामभिः॥ ५.०५६.०४

Dr. Ranganji

दुर्धरः- दुर्धराः। गावः- वृषभाः। न- इव। वृथा- अनायासेन। ओजसा- तेजसा। ये। नि रिणन्ति- शत्रून् हिंसन्ति। यामभिः- स्वगतिभिः। स्वर्यं- उदकवन्तम्। अश्मानं पर्वतं गिरिम्- जडप्रतीकमेघम्। प्र च्यावयन्ति- जीवजलधारावृष्ट्यर्थं प्रचालयन्ति ॥४॥

उत्तिष्ठ नूनमेषां स्तोमैः समुक्षितानाम्। मरुतां पुरुतममपूर्व्यं गवां सर्गमिव ह्वये॥ ५.०५६.०५

नूनम्- निश्चयेन। उत्तिष्ठ- हे मरुद्गण उत्थितो भव। स्तोमैः- मन्त्रधाराभिः। समुक्षितानाम्- सिक्तानाम्। एषाम्- एतेषाम्। मरुताम्। पुरुतमम्- अतिशयेन प्रभूतम्। अपूर्व्यम्। गणम्। गवां सर्गमिव- वृषभसङ्घमिव। ह्वये- आह्वये ॥५॥

युञ्ज्वं ह्यरुषी रथे युञ्ज्वं रथेषु रोहितः।
युञ्ज्वं हरी अजिरा धुरि वोळ्हवे वहिष्ठा धुरि वोळ्हवे॥ ५.०५६.०६

अरुषीः- रोचमाना गौरवडवाः। रथे। युङ्ग्ध्वम्- योजयत। रोहितः- रोहितवर्णाः। रथेषु। युङ्ग्ध्वम्। धुरि- रथधुर्ये। वोळ्हवे- धारणाय। अजिरा- जरारहितौ। हरी- प्राणाश्वौ। युङ्ग्ध्वम् ॥६॥

उत स्य वाज्यरुषस्तुविष्वणिरिह स्म धायि दर्शतः।
मा वो यामेषु मरुतश्चिरं करत्प्र तं रथेषु चोदत॥ ५.०५६.०७

उत- अपि च। स्यः- सः। अरुषः- रोचमानः। तुविष्वनिः- बहुस्वनः। दर्शतः- दर्शनीयः। वाजी- तुरगः। इह- अत्र। धायि- रथे नियोजितः। मरुतः। वः- युष्माकम्। यामेषु- गमनेषु। मा। चिरं करत्- विलम्बं करोतु। तम्- अश्वम्। रथेषु। प्र चोदत- प्रचोदयत ॥७॥

रथं नु मारुतं वयं श्रवस्युमा हुवामहे।
आ यस्मिन्तस्थौ सुरणानि बिभ्रती सचा मरुत्सु रोदसी॥ ५.०५६.०८

Dr. Rangani

यस्मिन्। सुरणानि- उदकानि। मरुत्सु। बिभ्रती- धारयन्ती। रोदसी- विद्युन्मयी शक्तिर्मरुत्पत्नीभूता रोदसी। आ तस्थौ। तम्। रथम्। मारुतम्- मरुद्गणसम्बन्धिनम्। श्रवस्युम्- श्रुतिकामम्। वयम्। नु- क्षिप्रम्। हुवामहे- आह्वयामः ॥८॥

तं वः शर्धं रथेशुभं त्वेषं पनस्युमा हुवे।

यस्मिन्सुजाता सुभगा महीयते सचा मरुत्सु मीळ्हुषी॥ ५.०५६.०९

तम्। वः- युष्माकम्। शर्धः- बलम्। रथेशुभम्- रथे शोभमानम्। त्वेषम्- दीप्तम्। पनस्युम्- स्तुत्यम्। आ हुवे- आह्वये। यस्मिन् बले। मरुत्सु। मीळ्हुषी- सन्तुष्टा। सुजाता- सुष्ठु जाता। सुभगा- सौभाग्यवती। रोदसी- विद्युन्मयी शक्तिर्मरुत्पत्नीभूता रोदसी। महीयते- पूज्यते ॥९॥

Dr. Rangani